

ПРОГАЛИНИ, КОЛІЗІЇ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ ЩОДО ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД

Собко Г. М.

Статтю присвячено дослідженню прогалин національного законодавства, які втілено у ст. 3 та ст. 59 Конституції України, та суперечностями Конвенції з прав людини у ст. 6. При цьому прихильники декриміналізації ст. 375 КК України аргументують це застарілістю позицій. Проаналізовано статистичні дані прокуратури щодо порушення кримінальних проваджень за ст. 375 КК України, а також досліджено дані реєстру судових рішень із приводу цього питання. Із наведених статистичних даних убачається, що достатньо великий сплеск відбувся щодо порушень кримінальної відповідальності за ст. 375 КК України за 2018 р. Що цьому передувало, сказати складно, проте, на нашу думку, це початок роботи Державного бюро розслідувань, які займаються притягненням суддів за неправомірно винесені вироки та відповідно до ст. 375 КК України. Для попередження потоку притягнення до кримінальної відповідальності судді Конституційного Суду вирішили визнати цю статтю такою, що не відповідає Конституції. Зазначення ставляться не на власних припущеннях, а за даними останніх 20 років. Протягом 20 років судді Конституційного Суду не помічали неконституційне положення вказаної статті, тоді як саме після сплеску у 2018 р. вони одразу помітили невідповідність. Також проаналізовано позиції суддів щодо декриміналізації відповідальності. Визнання ст. 375 КК «Постановленням суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови» неконституційною призводить до проблем досудового розслідування. Наведено позиції ЄСПЛ, Венеційської комісії, Європейської комісії, Комітету Міністрів Ради Європи щодо вказаного питання, конкретні приклади рішень суду ЄСПЛ по конкретних справах.

Ключові слова: кримінальна відповідальність, ЄСПЛ, декриміналізація, судова практика, судді, суперечності.

Sobko H. M. Gaps, collisions and contradictions regarding measures ensuring the right to a fair trial of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms

The article is devoted to the study of gaps in national legislation, which are embodied in Art. 3 and Art. 59 of the Constitution of Ukraine and the contradictions of the Convention on Human Rights in Article 6. At the same time, supporters of the decriminalization of Article 375 of the Criminal Code of Ukraine have come to us since Soviet times and argue the obsolescence of positions. Further, the statistical data of the prosecutor's office on the initiation of criminal proceedings under Art. 375 of the Criminal Code of Ukraine, and also the data of the register of court decisions concerning this question are investigated. From the given statistical data it is seen that a large enough surge has occurred regarding violations of criminal liability under Art. 375 of the Criminal Code of Ukraine for 2018, which is difficult to say, but in our opinion is the beginning of the State Bureau of Investigation, which deals with bringing judges for wrongful sentences and in accordance with Art. 375 of the Criminal Code of Ukraine. In order to prevent the flow of criminal prosecution, the judges of the Constitutional Court decided to declare this article unconstitutional. Indications are not based on their own assumptions, but according to the data of the last 20 years. For 20 years, the judges of the Constitutional Court did not notice the unconstitutional provisions of this article, while after the surge in 2018, they immediately noticed the discrepancy. Judges' positions on decriminalization of liability were also analyzed. In connection with the recognition of Art. 375 of the Criminal Code "Resolution of a judge (judges) knowingly unjust sentence, decision, ruling or resolution" unconstitutional leads to problems of pre-trial investigation when branches of government such as the judiciary opposes the legislative and executive. The positions of the European Court of Human Rights, the Venice Commission, the European Commission, the Committee of Ministers of the Council of Europe on this issue are presented, as well as specific examples of decisions of the European Court of Human Rights in specific cases.

Keywords: criminal liability, ECtHR, decriminalization, case law, judges, contradictions.

У ст. 6 параграфу першого проголошено, що право на справедливий суд - це коли кожна людина має право на забезпечення справедливого та неупередженого розгляду її справи у суді протягом розумного строку незалежним чином, якій установлено у законі, яким вирішується спір щодо її прав та обов'язків як цивільного, так і іншого (кримінального, адміністративного) характеру та встановлення обґрунтованого обвинувачення, яке висунутого проти неї. Судове рішення повинно бути проголошено публічно, проте преса та публіка можуть і не допускатися до залу судових засідань упродовж усього часу, коли розглядається справа у суді, або тільки частини засідання в інтересах демократичного суспільства, а саме: моралі, громадського порядку, національної безпеки, а також якщо цього вимагають інтереси неповнолітнього чи захист приватного життя осіб або якщо суд визнав міру як необхідну - коли за особливих обставин публічність розгляду може зашкодити інтересам правосуддя [1].

Основним орієнтиром розвитку вітчизняної правової системи проголошується, що найпріоритетнішим є людська особистість, її права та свободи, які знаходять своє втілення у ст. 3 Конституції України. При цьому ст. 59 Конституції закріпила право на правову допомогу кожному громадянину України, як безоплатну, так і платну. Таке право проголошується у пп. «с» ст. 6 Конвенції про захист прав і основних свобод людини, яка була прийнята Радою Європи 11.04.1950 та ратифікована в Законі України № 475/97ВР від 17.07.1997 та визнано, що право на правову допомогу є гарантованим [2].

Попри те, що кожного дня ми чуємо з усіх телекомунікаційних джерел та Інтернет-ресурсів про провалення судової реформи, разом із цим відбувається декриміналізація статей, які напругу тягнуть відповідальність суддів за неправомірно винесений вирок.

Так, 11 червня 2020 р. у справі № 7-р/2020, яка була розпочата за поданням 55 народних депутатів України щодо конституційності ст. 375 Кримінального кодексу України, рішенням Конституційного Суду України вирішено, що вона не відповідає Конституції України.

Підставою для виключення стали позиції того, що Україна - демократична держава, де основною вимогою до законодавства є те, що норми (закони) повинні відповідати принципам та критеріям, які встановлені у Конституції України, а саме принципу верховенства права. Тоді як редакція ст. 375 КК прийшла до нас із Радянських часів, де слова

(сполучення слів) «завідомо неправосудне» взято зі ст. 176 КК УРСР 1960 р., у нормі якої була зазначена відповідальність, якщо з корисливих мотивів чи іншої особистої заінтересованості суддями було винесено «завідомо неправосудний» вирок, рішення, ухвала чи постанова. На думку Конституційного Суду, ці риси притаманні політиці Радянського Союзу та, відповідно, Конституції Радянського Союзу, тоді як повністю суперечать Конституції України і не відображають системи принципів та цінностей, які зазначені у чинній Конституції, а саме верховенство права.

Досліджуючи в історичному контексті юридичну практику Радянського Союзу, можна стверджувати, що ст. 375 КК України є дає невдалим наслідуванням.

Аргументуючи визнання ст. 375 КК України, Конституційний Суд України виходить із того, що у ст. 375 КК достатньо велика кількість оціночних понять, які не встановлюють критерії, що розуміє законодавець під «неправосудними». Відповідно до цього, незрозуміло, які саме «завідомо неправосудні» дії можна вважати такими: рішення, ухвала, вирок чи постанова судді (суддів), що може призвести до неоднозначного розуміння складу кримінального правопорушення, за яким чиниться кваліфікація.

При цьому Конституційний Суд наголошує на тому, що у разі незгоди із цим рішенням суду слідчі, прокурори або будь-яка інша особа можуть уважати її «неправосудним» за суб'єктивним сприйняттям, тоді як диспозиція ст. 375 КК України допускає можливість такого зловживання органами досудового розслідування, унаслідок чого може бути притягнуто до кримінальної відповідальності суддю лише за факт постановлення ним судового рішення [3].

Водночас треба мати на увазі, що хоча незалежність суддів і є невід'ємним складником їхнього статусу, вона не може бути абсолютною. У тих випадках, коли суддя під час здійснення професійної діяльності постановляє завідомо неправосудний вирок, рішення, ухвалу або постанову, посягаючи тим самим не тільки на основи правосуддя, а й на права та законні інтереси відповідної потерпілої особи, він, вочевидь, має підлягати притягненню до кримінальної відповідальності. Це загальноприйнята позиція.

Тепер подивимося на статистичні дані щодо притягнення суддів до кримінальної відповідальності. Статистика показує, що в 2017 р. було зареєстровано 48 кримінальних правопорушень за ст. 375 КК України, у 2018 р. - 1 139, у 2019 р. - 87,

Проблеми становлення правової демократичної держави

у 2010 р. - 109, за 8 місяців 2021 р. - 4. При цьому у 2017 р. не повідомлено про підозру в жодному випадку, і відповідно направлено до суду з обвинувальним актом - 0, на кінець звітного періоду рішення не було прийняте у 48 кримінальних провадженнях, закрито кримінальних проваджень 17. У 2018 р. повідомлено про підозру в 0 кримінальних провадженнях, до суду з обвинувальним актом передано - 0, на кінець звітного періоду рішення не було прийняте в 1 138 кримінальних провадженнях, закрито 314 кримінальних проваджень. У 2019 р. повідомлено про підозру в 0 кримінальних провадженнях, до суду з обвинувальним актом передано - 0, на кінець звітного періоду рішення не було прийняте у 87 кримінальних про-

вадженнях, закрито 11. У 2020 р. повідомлено про підозру в 0 кримінальних провадженнях, до суду з обвинувальним актом передано - 0, на кінець звітного періоду рішення не було прийняте в 109 кримінальних провадженнях. За 2021 р. повідомлено про підозру в 0 кримінальних провадженнях, до суду з обвинувальним актом передано - 0, на кінець звітного періоду рішення не було прийняте в 4 кримінальних провадженнях. [4] (рис. 1).

Із наведених статистичних даних видно, що достатньо великий сплеск відбувся щодо порушень кримінальної відповідальності за ст. 375 КК України за 2018 р. Що цьому поведувало, сказати складно, проте, на нашу думку, це початок роботи Державного бюро розслідувань, які

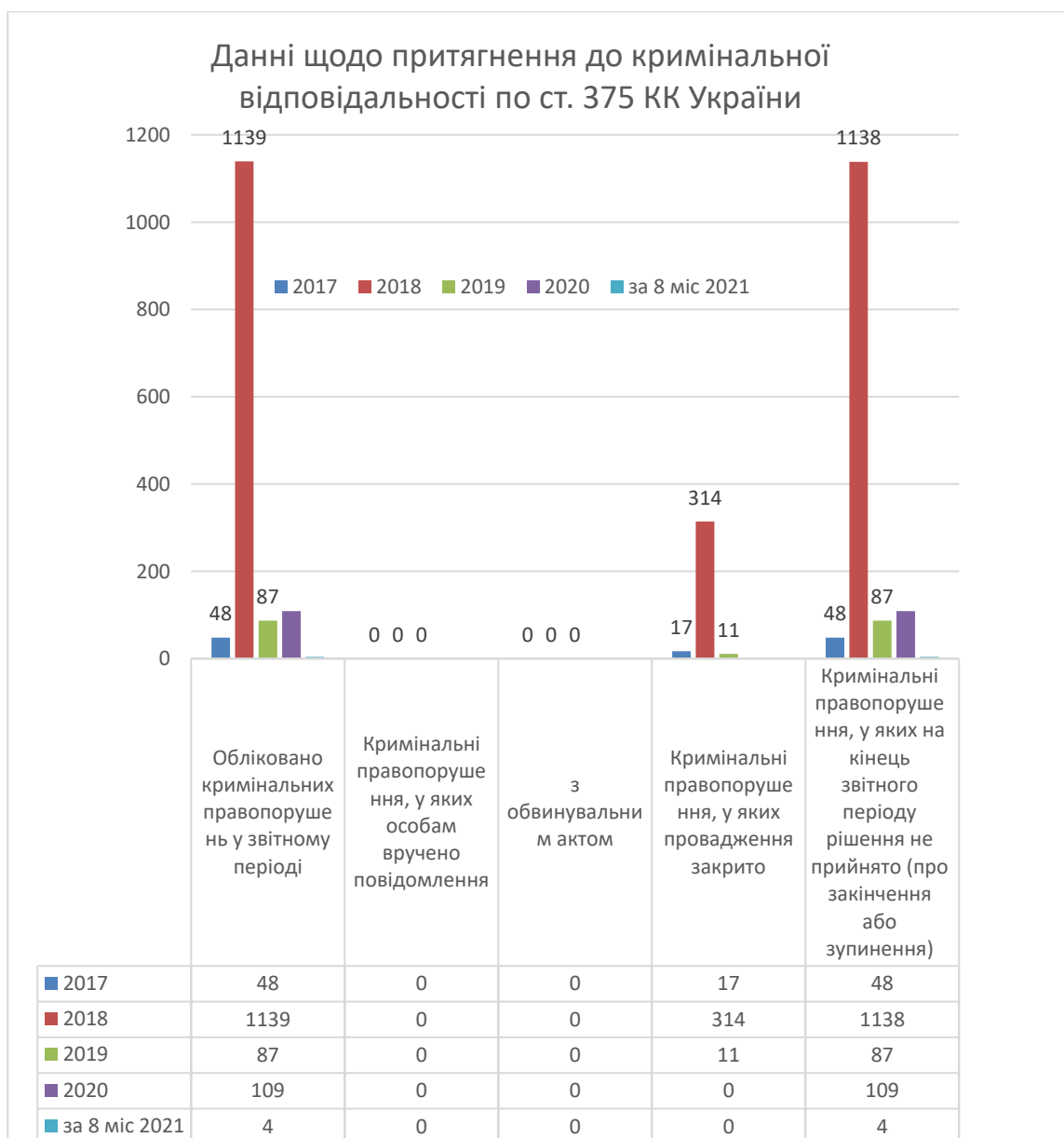

Рис. 1

займаються притягненням суддів за неправомірно винесені вирoki та відповідно до ст. 375 КК України. Так от, щоб попередити потік притягнення до кримінальної відповідальності, судді Конституційного Суду вирішили признати цю статтю такою, що не відповідає Конституції. Чому ми робимо такий висновок? А тому, що чинний Кодекс був прийнятий у 2001 р., йому 20 років і протягом 20 років судді Конституційного Суду не помічали неконституційного положення вказаної статті, тоді як саме після сплеску у 2018 р. вони одразу помітили невідповідність.

Із цього можна зробити висновок про саме цей тиск, про який свідчать судді Конституційного Суду, що вони нібито побоюються тиску і що цей тиск є несприйнятним до суддів. Судді кажуть, що ці поганці прокурори, слідчі та інші чинять тиск, саме погрожуючи використанням ст. 375 КК України. Але як це насправді відбувається? Невже погроза порушенням справи згідно з будь-якою статтею для невинуватої особи є тиском? У будь-якому разі, якщо особа невинувата, ніякий тиск для неї не страшний. Проте якщо ці прокурори та органи досудового розслідування, якщо вони поганці можуть погрожувати і життю та здоров'ю, так? Що це за така погроза, яка не має місця? Дивно. Але це не кінець. У рішенні Конституційного Суду щодо неконституційності ст. 375 КК йдеться про прокуратуру та органи досудового розслідування, проте постанова, вирок і ухвала, а також інші процесуальні дії суду належать не тільки до справ, де бере участь прокурор, існують же справи і без участі прокурора у цивільно-правових та адміністративно-правових, господарчих спорах. Хто там може тиснути на суддів, позивачі та відповідачі? Відповідно, це не може слугувати достатнім аргументом для декриміналізації даного кримінального правопорушення. Адже чим вищою є об'єктивна шкідливість відповідного суспільно небезпечного діяння, тим меншою може бути його поширеність (наприклад, відсутність протягом декількох років даних про наявність обвинувальних вироків, що набрали законної сили, щодо осіб, які вчинили шпигунство (ст. 114 КК), не свідчить про необхідність виключення вказаного складу кримінального правопорушення із КК). Окрім того, той факт, що протягом кількох років жоден суддя не був притягнений до кримінальної відповідальності за ст. 375 КК, може свідчити й про латентність даного правопорушення, недостатній фаховий рівень уповноважених суб'єктів правозастосування, недоліки законодавчого опису ознак вказаного складу кримінального правопорушення тощо.

Мабуть, у вас виникне питання: а чому ми досліджували кінець 2020 р. та 2021 р. щодо цієї статті, якщо її визначено вже не конституційною. Ось тут починається саме найцікавіше. Закон України про кримінальну відповідальність приймається Верховною Радою України, а відповідно до положень ч. 6 ст. 3 КК України, будь-які зміни у КК України можуть бути внесені лише у разі, якщо його буде винесено законом про внесення змін до цього Кодексу та/або до кримінального процесуального законодавства України та/або до законодавства України про адміністративні правопорушення [5].

На практиці це може призводити до того, що хоча суди й не можуть розглядати справи, проте органи державної влади (прокуратури) мають право вносити відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань за цією статтею та передавати справу до суду з таким обвинуваченням, тому що положення де-факто є неконституційним, але де-юре існує у КК України і не зможе заважати. У таких справах виникають колізії (суперечності), які породжують юридичну невизначеність.

У чому проблема? А проблема в тому, що досудове розслідування не бажає розслідувати кримінальні правопорушення, які визначені неконституційними, тому що, по-перше, прокуратура, знаючи про те, що вони визначені Конституційним Судом такими, що не відповідають Конституції, не бажають їх підписувати, а по-друге, навіть якщо справа потрапить до суду, жоден суддя не буде її розглядати, тому що це неколегіально по відношенню до суддів, які є більш поважними та займають інше становище. Це колізія норм та неузгодженість між судовою та законодавчою владою, де кожен намагається довести іншому своє більш поважне значення. А страждають закон, верховенство права, органи досудового розслідування і, відповідно, люди (громадяни України). А що нам про це може розповісти ЄСПЛ?

Відповідаючи на запитання, можна звернутися до практики ЄСПЛ. Так, у справі «Єлоєв проти України» від 06.11.2008 Європейський суд з прав людини у своєму рішенні звернув увагу на те, що під час виявлення законодавчих прогалин (колізій) можуть виникати ситуації, які зумовлюють недотримання принципу юридичної визначеності у випадках, коли відсутня чіткість сформульованих положень як одного з основних елементів верховенства права [7]. Із цього випливає, що законодавчі прогалини (колізії) можуть зумовлювати недотримання принципу юридичної визначеності як одного з основних елементів верхо-

венства права, при цьому влада України створює такі колізії власноруч, розуміючи, що виникають протиріччя. Але навіщо? Для того, щоб довести свою значущість? Проте страждає країна, страждає народ. Повертаючись до справи «Єлоєв проти України», під час застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою на стадії судового слідства, яке обирається на невизначений термін, не відповідає критерію «передбачуваності закону» для цілей п. 1 ст. 5 Конвенції. Дуже велика кількість звернень стосується саме практики, яка виникає з приводу існуючих колізій у законодавстві щодо тримання осіб під вартою протягом необмеженого та непередбачуваного строку. При цьому ЄСПЛ достатньо часто нагадує, що таке тримання у разі непередбаченості його у законодавстві, саме по собі суперечить принципу юридичної визначеності, який імплементовано Конвенцією і який є одним з елементів верховенства права [8].

Так якщо так багато звернень до ЄСПЛ із приводу незаконного тримання під вартою, постанови про затримання оспорується ЄСПЛ, тоді про який тиск із боку прокуратури йдеться, якщо визнання про неправомірність відбувається на рівні ЄСПЛ! Про це судді Конституційного Суду не згадують.

Проте згідно зі ст. 91 Закону України «Про Конституційний Суд України» та ст. 152 Конституції України, усі повноваження суд здійснює задля ефективного конституційного контролю з урахуванням усіх обставин справи. У своєму висновку Конституційний Суд установив, що існування кримінальної відповідальності судді за «завідомо неправосудного» рішення створює підстави для виникнення ризиків, пов'язаних із тим, що нібито можливо шляхом примусу та примушування вплинути на суддю внаслідок указаних у диспозиції оціночних понять, які недостатньо чітко зазначені в диспозиції ст. 375 КК України. У Рекомендації з посиланням на ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. додаємо, що як мета вказано забезпечення незалежності судової влади, яка є гарантованою для кожної особи право на справедливий розгляд судом виключно за законом і без будь-якого впливу з боку сторонніх осіб [9]. Тут судді підкреслюють, що на них чиниться опір із боку досудового розслідування, проте своєї вини у винесенні несправедливого вироку, постанови, ухвали вони не вбачають.

Венеційська комісія або Європейська комісія на 86-му пленарному засіданні «За демократію через право» зазначала, що юридична визначеність є одним із невідмінних елементів у верховенстві права [10]; щодо юридичної визначеності, то вимога є такою: чіткість та точність, які спрямовані на забезпечення юридичних норм, в яких ситуації, правовідносини є передбачуваними [14].

Комітет Міністрів Ради Європи у своєму рішенні від 23-25.09.2019 зазначив свою невпевненість у виникненні загрози щодо судової незалежності у випадках відповідно до ст. 375 Кодексу зловживання прокурорами кримінальними розслідуваннями, відносно процедури нагляду за виконанням рішення Європейського суду з прав людини Україною у низці справ «Олександр Волков проти України».

Одним з основних завдань кримінально-правової політики держави України є протидія та запобігання кримінальним правопорушенням, які вчиняються суддею у сфері правосуддя, яка вчинюється для сприяння здійсненню правосуддя, в основі яких - справедливість, законність та сприяння постановленню судами обґрунтованих і законних судових рішень.

Одним з основних завдань кримінально-правової політики держави України є протидія та запобігання кримінальним правопорушенням, які вчиняються суддею у сфері правосуддя, яка вчинюється для сприяння здійсненню правосуддя, в основі яких - справедливість, законність та сприяння постановленню судами обґрунтованих і законних судових рішень.

У зв'язку з визнанням неконституційною ст. 375 КК повинна була відбутися «декриміналізація» ухвалення суддею завідомо неправосудного рішення, проте, як згадувалося раніше, цього не віддулося у зв'язку з тим, що вийшов закон, згідно з яким будь-які зміни можуть відбуватися у кримінальному кодексі тільки у разі внесення змін у Закони України які стосуються досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень [12].

Для прикладу підходить справа *Gelenidze v. Georgia*, яка є релевантною до виключення ст. 375 КК України з кримінального законодавства України. У цій справі здійснювалося кримінальне провадження згідно зі статтею, яка була аналогічною до ст. 375 КК України. Але під час розгляду справи у суді вона була декриміналізована в Грузії. Тоді органами прокуратури було прийняте рішення щодо перекваліфікації цієї статті в іншу, яка стосувалася не спеціального суб'єкта «судді», а загального - як зловживання службовим становищем. Суд задовольнив клопотання прокурора та притягнув до відповідальності суддю, причому і апеляційний суд, і Верховний Суд залишили таке рішення в силі [14].

Відповідно до цього положення в ЄСПЛ завчасно зауважили, що так не буде в Україні, що не зможе прокуратура перекваліфікувати ст. 375 КК в ст. 364 КК України. Проте наш законодавчий акт, а саме Кримінальний кодекс, сформульовано дещо по-іншому, ніж у Грузії. Так, ст. 364 КК Укра-

їни сформульована як матеріальний склад на відміну від ст. 375 КК, яка є формальним складом, це означає, що для порушення ст. 364 КК необхідні наслідки, які завдали істотну шкоду охоронюваним законом правам. Під шкодою визнається сума, яка в 100 і більше разів перевищує неоподаткований мінімум доходів громадян. На 2021 р. один НМДГ становить 1 147 грн, і, відповідно, 114 700 грн - це та сума, яка повинна бути визначена при вчиненні ст. 364 КК України. Як визначитися із заподіяною шкодою і наскільки складно її довести під час постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови? На нашу думку, майже неможливо.

Проголошені права в ст. 6 Конвенції щодо права на справедливий суд покликані на захист прав людини перш за все. Проте в нашій країні пропонується захищати не беззахисний народ, коли Україна посідає 3-є місце у світі за кількістю звернень до ЄСПЛ. І незважаючи на те що Конвенція покликана захищати найбільш незахищені прошарки суспільства, на практиці, як виходить із рішень Конституційного Суду, такими є судді.

Із реєстру Судових рішень убачається, що з прийняттям Кримінального кодексу у 2001 р. до кримінальної відповідальності за ст. 375 «Постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови» було винесено 15 обвинувальних вироків. За 20 років - 15 вироків! Це все відбувається поряд із тим, що майже 95% народу не довіряє і вважає суди найкорумпованішою гилкою влади. Проте Конституційний Суд дійшов висновку, що ця стаття суперечить Конституції України і дає можливість тиску на суд.

Визначено, що Конституційний Суд не має права надекриміналізацію статей у Кримінальному кодексі, а має право лише на визнання їх неконституційними, проте їх існування у законі продовжується, лише з позначкою про неконституційність.

Проте з аналізу статистичних даних видно, що існування ст. 375 КК у Кримінальному кодексі задовольняє потреби всіх гілок влади. Так, жодна справа не порушується на стадії досудового розслідування у зв'язку з її неконституційністю, проте нібито влада не декриміналізувала її і вона залишається у законі України про кримінальну відповідальність.

Визначено, що низка країн має статті, за які можуть притягнути до кримінальної відповідальності суддів, тоді як інші не мають загальної відповідальності, проте можуть притягнути до кримінальної відповідальності у разі визнання кримінального правопорушення корупційним.

Визнання ст. 375 КК України неконституційною на практиці призводитиме до того, що суди не розглядатимуть справи, тому що ст. 375 КК визнано неконституційною і не може де-факто застосовуватися, тоді як де-юре вона не виключена та органи досудового розслідування та прокуратура можуть вносити відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань за цією статтею та передавати справу до суду. Вказане породжує юридичну невизначеність.

Окрім того, ЄСПЛ під час визначення порушення ст. 6 Конвенції «Право на справедливий суд», яка є домінуючою за кількісним складником, щодо звернень українців до ЄСПЛ, не має права вливати на національне законодавство щодо притягнення винних у постановленні неправомірного рішення, внаслідок чого судді залишаються непокараними і їх не притягують до кримінальної відповідальності, що, на нашу думку, є прогалиною, яку необхідно подолати шляхом внесення змін у національне законодавство. І якщо визначено порушення ст. 6 Конвенції відносно певної особи, паралельно проводити досудове розслідування щодо суддів, які прийняли таке рішення.

У разі доведення неправомірності прийнятого рішення, ухвали та постанови покладати штрафи на суддів та відраховувати суми, які покладаються на державу внаслідок порушення ст. 6 Конвенції, із цього судді.

Література

1. Право на справедливий суд : Конвенція-про захист прав людини і основоположних свобод (ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.

2. Хаустова М.Г. Імплементация европейских правовых стандартов у правовую систему України. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/9810/1/Haustova.pdf>

3. Справа № 1-305/2019(7162/19) РІШЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ у справі за конституційним поданням 55 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 375 Кримінального кодексу України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-20#Text>.

4. Дані офіційного сайту Генеральної прокуратури України. URL: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>.

5. Стаття 3 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2617-VIII від 22.11.2018, № 619-IX від

19.05.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/619-20#n9>.

6. Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо вдосконалення інституту спеціальної конфіскації з метою усунення корупційних ризиків при її застосуванні». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2015. № 49-50. Ст. 464). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/770-19#Text>.

7. Справа «Єлоєв проти України» (заява № 17283/02). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_433#Text.

8. Справи «Барановський проти Польщі» (Baranowski v. Poland) № 28358/95, п. 55, ECHR 2000-III і «Кавка проти Польщі» (Kawka v. Poland) № 25874/94, п. 51, від 9 січня 2001 р.

9. § 3 додатка до Рекомендації «Посібник зі статті 6 право на справедливий суд (цивільна частина)». URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_UKR.pdf.

10. Пункт 41. Європейська комісія «За демократію через право» (Венеційська комісія) : Доповідь, схвалена Венеційською комісією на 86-му пленарному засіданні. Венеція, 25-26 березня 2011 р.

11. Пункт 46 Європейська комісія «За демократію через право» (Венеційська комісія) : Допо-

відь, схвалена Венеційською комісією на 86-му пленарному засіданні. Венеція, 25-26 березня 2011 р.

12. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2019. № 17. Ст. 71. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19#n42>.

13. Пункт 7 CASE OF ANĐELKOVIĆ v. SERBIA (Application no. 1401/08) JUDGMENT STRASBOURG 9 April 2013 This judgment will become final in the circumstances set out in Article 44 § 2 of the Convention. It may be subject to editorial revision. URL: http://www.zastupnik.gov.rs/uploads/Andjelkovic_1401-08_eng.pdf.

14. Ст. ст. 332 336 Уголовный кодекс Грузии. URL: <https://matsne.gov.ge/ka/document/download/16426/143/ru/pdf>.

*Собко Г. М.,
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри кримінального права
та кримінології
Одеського державного університету
внутрішніх справ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5938-3400>*